

Dobra navada je: za svoje hiše čast in poštenje skrbeti, ptuje ljudi, ptuje blagó pri miru pustiti, svoje dolžnosti in delo ljubiti, nikoli godrnjati, nikoli drug drugemu ne nagajati ali kljubovati, in zmiraj prijazen, miren in veselega srca biti, kar se zgodi, ako vsak svoje neumne želje kroti, se slabe tovaršije varuje, v Boga zaupa in svoj stan za ljubo ima.

Dobra navada in dober dneven red gospodarju je: vsaki dan sproti po mesecih vse svoje prejemke in stroške v pripravljene bukve tako zapisovati, da so na eni strani prejemki, na drugi strani pa stroški in ob koncu vsacega meseca račun. To bo za-nj veliko veljavo imelo in mu bo tehtnica (vaga), na kateri se bo njegovo premoženje vagalo. To bo njemu in še drugim pregled dajalo, koliko vse njegovo gospodarstvo nese, in ga bo pametne varčnosti učilo; kajti brez rajtbe ne le kupčijstvo, ampak tudi kmetijstvo trdno stati ne more.

S takimi in enakimi navadami gré gospodarstvo na bolje.

Občinske stvari.

Okrajni zbori na Štajarskem.

(Konec.)

Še nekaj moram omeniti. Gotovo se bo v nekterih okrajih marsikteri oglasil, rekoč, naj se kar okrajni predstojnik izvoli za poslanca, morebiti celó za predstojnika okrajnega zbora. Vsa čast tem gospodom; al za prvo volitev gotovo ne bi bilo dobro, jih izvoliti; zakaj, ti gospodje morajo najpred izročiti okrajnim zborom okrajno premoženje in račune; tedaj bo menda boljše, če si bota nasproti stala (ne v sovražnem smislu) tisti, ki račun podá, in tisti, ki ga dobí, dokler ni stvar popolnoma v redu. Pa težko bo tudi večkrat tem gospodom, razločevati blagor svojega okraja od svojih dolžnost do države in do vlade, ki ima ravno krmilo v rokah.

Naj sklenem s kratkim obrisom 3) o načinu delovanja.

Ko bodo izvoljeni okrajni poslanci, morajo si med seboj izbrati okrajni odbor in prvostojnika. Glava je najbolj važna reč; tedaj bo tudi važna stvar, da se zmenijo okrajni poslanci poprej, koga bodo izvolili za prvostojnika. Ta bo namreč vodil zbore; on mora z bistrim očesom paziti kakor hišni gospodar; on mora biti vnet za blagostanje svojega okraja.

Poleg njega bo stalo v vsakem okraji 6 odbornikov, vzlasti zato, da izvršujejo sklepe okrajnega zbora, nekako tudi zato, da delajo po potrebi tudi brez celega zbora, kadar se mudí. Ti odborniki se pa izvolijo tako: Vsak oddelek navedenih štirih oddelkov je izvolil svoje poslance, in poslanci vsakega oddelka si izvolijo po enega odbornika. To so štirje odborniki; še dva odbornika se pa izvolita od vseh poslancev vzajemno. Pri volitvi odbornikov se bo menda pokazalo v vsakem okraji, čegava je večina; dobre odbornike imeti, je ravno tako važno, kakor je važno za posameznega človeka, da ima zdrave roke. Naj bi se tadaj nikjer ne zanemarjalo pretehtovanje in volitev najboljših odbornikov. Prva lastnost se mora iskati ne samo v znanosti, temoč tudi v trdni volji in kreposti, delati za blagor okraja; taka krepost več opravi kakor žlahtno imé.

Dobra lastnost odbornikov bo tudi ta, da niso predalječ od središča okrajnega, kakor je bilo že omenjeno; zakaj človek je skoro več ko na polovico privezan svoji okolici, ne more tedaj vsakokrat na pot, ako je dalječ od središča.

Po naši postavi se mora zbirati vés okrajni zbor

vsaj dvakrat na leto in dan. To je očitno premalo; saj v začetku bo gotovo treba več zborov. Dela bo zadosti; žetev bo velika, da le ne bo premalo delavcev. Dovoljeno je tedaj tudi po postavi, da se smejo okrajni zbori zbirati večkrat po potrebi. Ta naloga bo predstojnikova, da bo zbiral svoj zbor, kolikokrat se mu bo zdelo potrebno. Menda bo bolje, da ga zbira večkrat, ker narod bode zmirom rajše delal, kar je sklenil vés zbor, kakor kar je sklenil sam odbor, ali celó prvostojnik sam.

Med seboj pa bo delal okrajni zbor, kakor vsaki veči zbor. Predlagalo se bo to in uno; razgovarjalo se bo potem o predlogih; bolj važni predlogi se bodo izročevali odboru, posebno za to izbranim, da je pretehtajo, in potem zboru nasvetujejo, kaj naj se zgodi; sklepalo se bo po večini glasov itd.

Prav iz srca pa želimo, da tudi okrajni zbori bodo stopnica, na kateri se naš slovenski narod povzdigne do prave krščanske, človeške in slovanske omike. Bog daj srečo! *)

Dr. Srnec.

Slovstvo.

* *Lire Sionske* XII. list, za december mesec, je ravnokar prišel na svetlo. 5 lepih pesem obsega za božične praznike. S tem zvezkom pa je prišel tudi XI.; tako ostajata le še VIII. in X. list, s kterima se dovrši prvi tečaj Grbčevega dela. Kdor ni naročen na „Liro“ in želi božičnih napevov, jih še lahko dobí za 25 kr. v Ljubljani v bukvarnici Giontinovi.

Iz literature, ki v nemškem jeziku dela za slovanske interese, navajati imamo:

* „*Blätter für Kunst, Wissen und Antike*“, ki jih izdaja gosp. A. Lukšič na Dunaji namesti prejšnjih „*Slavische Blätter für Literatur, Wissenschaft*“ itd. Naslov je drugačen, tudi obség tega lepoznavskega časnika je razširjen čez meje slovanske; vendar je slovanska literatura in umetnost zastopana v njih tako marljivo, kakor v prejšnjih listih. Ta časnik izhaja 3krat na mesec; cena mu je po pošti za pol leta 4 gld.

* *Der slovenische Dichter France Prešern. Biografische Skizze von Heinrich Penn* — se imenuje knjižica, ki je, kot poseben iztisek iz „*Oesterr. Gartenlaube*“, posvečena dr. Jan. Bleiweis-u, ravnokar v Gradcu prišla na svetlo. V kratkih črticah g. H. Penn, ki s posebno ljubeznijo objema Prešernove poezije, in ki je tudi, kakor je našim čitateljem znano, njegov „*Krst pri Savici*“ v hvaljeni dramatični obliki prinesel na gledišče naše, popisuje v tej knjižici življenje neumrlega našega pesnika, čegar pesmi so take, da se more vvrstiti med pesnike prvake vseh narodov. Hvalevredno je tedaj početje vsako, ktero inostranski svet seznanja s tem, da slovenski jezik, ki ima takega pesnika, je jezik omikan, je jezik kulturni. Žalibog, datak jezik si mora le s silo iskati priznanja zunaj slovenskega sveta, za to, ker so ga verige nemilega potujčevanja naroda našega vkovala v tmine pred svetom. Zato gré hvala rodoljubu, ki je letos Angleže seznanil s Prešernom, hvala pa tudi gosp. Pennu, da zdaj nemškemu svetu kaže mojstra našega. Zato pa je tudi želeti, da

*) Štajarci ste tako srečni, da imate okrajne zástope (Bezirksvertretung), ki jih pri nas na Kranjskem še milo pogrešamo. Cenite tedaj, kakor Vam v tem sestavku priporoča pravi Vaš prijatelj, izkušeni gosp. dr. Srnec, to prevažno napravo, kakor po pravici zasluži, zakaj po nji dobí narod velik kos gosposkine oblasti v svoje roke. Bog ne daj, da bi nam lastna nečimurnost pokvarila, kar nam ponuja ustavna postava. Vred.

ta knjižica pride v mnogo mnogo rok, ker gotovo je, kolikor nemških čitateljev najde knjiga, toliko glav se bo razjasnilo zaradi nevednosti o jeziku našem.

Ozir v starodavne čase.

Kako je Kara Gjordja učitelje cenil.

Zdaj, ko se toliko od učiteljskih razmer in pobiljška njihove plače govori, ne bode morebiti nezanimivo slišati, kako je sloveči osvoboditelj srbski, Kara Gjordja (Džordža), Slovencem pod imenom „črni Juri“ znan, učitelje cenil in plačeval.

V „Beogradskom narodnom domu“, kjer je „sovět“ svoje seje imel, je odkazal Gjordja modremu učitelju Dositeju Obradoviću, kteremu je bil tudi svojega sina Aleksija v izrejo dal, tri stanice za prebivališče. Nikdar, kolikorkrat je prišel v „sovět“, ni zanemaril, modrega učitelja v „narodnom domu“ posetiti (obiskati), da mu je tako spodobno čast zavoljo njegove učenosti skazal, in pa tudi zato, da se je z modrim starčekom o raznih učenostih pogovarjal. Leta 1811 pa izvoli Gjordja modrega Dositeja za „sovětnika prosvěte“ (ministra uka). Tolika čast je sivega starčeka silno veselila.

Kara Gjordja pa ni izmed učiteljev samega Dositeja tako spoštoval. Znano je, da je on vse učitelje tako dobro plačeval, kakor državne svetovalce ali ministre. Pogostoma je obiskoval o jutranjih izhodih iz svojega dvora z vsemi vojvodi, ki so ga spremljali, narodno učilišče, ktero je bil on osnoval, Dositej pa vredil. Tukaj je s krepko svojo besedo mladini priporočeval, naj se rada in dobro uči, dokazovaje jim veliko potrebo izvedenih ljudi v državi, in kolika sreča in čast da jih čaka, ako se bodo dobro učili. „Videte li“ — je govoril — „mi imamo dovoljno mišica za obranu Srbije, ali ne dovoljno věšti (izvedenih) ljudi za upravljanje iste. — Da mi znamo državo voditi onako, kako znamo voditi vojsku, drugače bi sada stajali. Učite se dakle, u vama je sva nadežda naša sa te strane. Slušajte vaše (svoje) učitelje i poštujujte ij (jih); ja nji (njih) ne odlukujem od moi (svojih) vojvoda; učitel i vojvoda“ — reče vpričo vseh vojvodov svojih — preda mnóm su ravni. Zlo onomu izmedju vas, na kojega bi mi se oni potužili!“

Ko je odhajal, je vselej učitelju roko stisnil, in mu skrivaj kakošen zlatnik (cekin) v njo potisnil.

Tako je učiteljski stan, spoznavši vrednost učenosti, mož čislal, ki se je v pastirski hišici narodil in brez poduka med svojim narodom zrastel, samo po vzvišenosti svoje duše in bistrini svojega uma.

Da bi se pač vsaka dežela kmalu kmalu na revne učitelje, posebno učitelje spodnjih šol, ktere tukaj v mislih imamo, ozrla in jim prepričlo plačo v obilnišo spreobrnila. Pohlevni gospodje ne zahtevajo sicer ministerske, toda vsaj na pol boljše plače, kakor je bila dosedanja, se — to za gotovo vemo — ne bodo branili.

N.

Kratkočasno berilo.

Pripovedke zilske.

Zakaj se bliska?

Hudič je nekega dne k Bogu stopil, rekoč: Jaz čem vse ljudi na zemlji z gromom ubiti. — Le, je Bog djal, jaz bodem pa popred zabliskal, da se bodo pokrižali in tako ne bodeš imel oblasti do njih. —

Zakaj nosijo duhovniki črne nogovice (štunfe) in zakaj je cesarski orel črn?

Dokler je bila obljubljena (sveta) dežela in sveto

mesto Jeruzalem v oblasti kristjanov, nosili so duhovniki rdeče nogovice in cesarski orel bil je zlat. Ko je pa sveta dežela in sveto mesto prišlo Turkom v roke, začeli so od žalosti nositi duhovniki nogovice črne in cesarski orel je od tega časa črn. Kadar bodo kristjani te svete kraje od Turkov zopet pridobili, tedaj bodo od veselja duhovniki zopet rdeče nogovice nosili in cesarski orel bode zlat.

Zakaj ptičice o veliki noči peti začno in po kresu utihnejo?

Judje so hoteli usmiljenega Jezusa vjeti in umoriti. On je pa šel in se v votel čmrčič (Maurachen,) skril. Kukovica je to videla in kukovala: „Kuku, kuku, Ježiš se je v čmrčič skru (skril), in je tako Jezusa izdala. Judje so zato prišli z ostrimi sulicami in so v čmrčič (gobo) dregali. Od tega je čmrčič tako jamičast. Jezus je o veliki noči od smrti vstal in je pticam obljubil, da jih bode seboj v nebesa vzel, kadar pojde v nebesa. Vse ptičice so se tega radovale in veselo prepevale. Ko je Jezus v nebesa šel, vse ptičice visoko, visoko za njim letó, najdalje in najvišje je letel za njim žrjavec (škrjanček), tako da si je svoje peruti osmodil pri solncu, kakor pri žrjavici, zato se imenuje žrjavec. Al za Jezusom v nebesa niso mogle. Jezus jim je obljubil, da jih bode o binkošti v nebesa vzel in one so čakale in še prepevale. O binkošti jim je obljubil, da jih bode ali o kresu v nebesa vzel, ali pa nikadar več. Ptičice so spet čakale in še prepevale, pa tudi o kresu jih ni v nebesa vzel. Sadaj so žalostne potihnile. — Zato vsakega leta o veliki noči peti začno, ker se v nebesa veseló, po kresu pa žalostne omolknejo. Kukovica o kresu pri živem telesu s črviči zvre, ker je Jezusa judom izdala.

Novice iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

V 8. seji se je nadaljevalo sporočilo odseka, ki je bil za presojo sporočila deželnega odbora izvoljen. V 7. točki je odsek nasvetoval (in ta nasvèt je bil tudi sprejet), naj deželni odbor prihodnjemu zboru poroča o osnovi deželne delavnice, ktero ima zdaj deželni zastop v svojih rokah, in nasvetuje preuredbe, ki so morebiti potrebne. — Z veseljem je bila sprejeta ces. postava od 29. marca t. l., po kateri se je domačemu rudokopstvu na korist davščina za rudosledstvo od 20 gold. znižala na 4 gold., dohodkin davek pa na 3 odstotke čistega dohodka. Sklep je bil, naj se zato zahvala izreče vladi. — 10. točka sporočila je zadevala to, kar je deželni odbor zastran uredbe zemljeodveznega zaklada storil, in hvali to njegovo delovanje, priporoča mu, da tako isto tudi dalje ravna. Poslanec Kromer ne vidi dobrega izida v odborovem ravnanji; dež. glavarja namestnik dr. Zupan razjasnuje, da stvar ne more drugača biti in dostavlja, da se poslanec Kromer moti, ako misli, da mu vlada čez leto 1895 ne bo 60.000 gold. brez obresti posojevala. Naposled je bil Kromerjev predlog finančnemu odseku v prevdarek izročen. — Pri 13. točki zastran železnice ljubljansko-belaške se je vnela živahna debata. Odsek obžaluje, da deželni odbor ni o tej zadevi nobene stopinje naprej storil, poslanec Gutmanns-thal misli, da se zahtevani statistični izkazki brž lahko dobé; dež. odbornik Dežman trdi, da nabira teh izkazkov je bila naloga kupčijske zbornice, ki pa o tem ni nič storila. Poslanec dr. Toman se temu ugovoru zoperstavlja ter pravi, da statistični izkazki o tej zadevi niso glavna stvar, ker samo zavoljo obrtnijstva gorenškega se ne bo železnica naredila, ampak tudi iz družih